

ГРА ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ ТВОРЧОЇ ІНДИВІДУАЛЬНОСТІ УЧНІВ

Добірка ігрових завдань до уроків трудового навчання

Леся СТАРОВОЙТ, канд. пед. наук, доцент кафедри художніх дисциплін дошкільної та початкової освіти, Вінницький ДПУ імені Михайла Коцюбинського

Розвиток творчого мислення, бажання фантазувати і втілювати свої ідеї доречними засобами й у доцільний спосіб — важливі завдання уроків трудового навчання. Ефективно реалізувати їх можна завдяки впровадженню в освітній процес дидактичних ігор. Добіркою їх та методикою організації ігрової діяльності ділиться авторка.

На уроках трудового навчання діти ознайомлюються з художніми творами, виконаними у різних техниках і стилях. Продемонструвати цілісність форми, використаних засобів і змісту творів доречно завдяки впровадженню в освітній процес цікавих прийомів, серед яких і дидактичні ігри. Саме вони посилюють мотивацію до творчості, сприяють дотриманню поліхудожнього підходу до неї, трансформують когнітивний зміст навчальної діяльності в емоційний, допомагають встановлювати асоціативні зв'язки, розвивають уміння творчого і технічного характеру.

У зміст уроків трудового навчання доречно включати дидактичні ігри, спрямовані на сприймання творів декоративно-ужиткового мистецтва, реалізацію морально-естетичних і художньо-творчих завдань, опанування засобів художньої виразності. Такі ігри мають бути спрямовані на знаходження належного емоційно-чуттєвого відгуку на мистецькі твори, емоційно-естетичне забарвлення творчого процесу, побудову художніх образів на основі власної уяви, встановлення асоціативних зв'язків між словом, музикою, довкіллям і власноручно виготовленим виробом, закріплення трудової компетентності.

Мета проведення дидактичних ігор на уроках трудового навчання:

- розвиток уміння дітей прислухатися до своїх почуттів;
- опора у творчому процесі на суб'єктивний досвід учнів;
- збагачення знань і уявлень про найважливіші вияви естетичного в декоративно-ужитковому мистецтві.

Надзвичайно важливо надавати предметно-перетворювальній діяльності учнів творчого характеру. Це відбувається під час ознайомлення з естетичними поняттями і засобами художньої виразності. Проводячи на уроках навчання дидактичні ігри, ми допомагаємо дітям сприймати твори мистецтва, формуємо вміння створювати художній образ.

Значення дидактичних ігор:

- розвивають творчу індивідуальність учнів, своєрідність сприймання та способу вираження особистого ставлення до зображеного, побаченого, почутого;
- допомагають формувати вміння і навички знаходити адекватні форми створення художньо-естетичних образів;
- збагачують теоретичні знання, необхідні для розуміння мистецтва;
- сприяють формуванню прийомів грамотного виготовлення виробів і загальної трудової компетентності.

Такі ігри варто розробляти з урахуванням індивідуальних можливостей учнів — це дає змогу організувати диференційоване навчання.

Етапи творчого розвитку молодших школярів

Виокремлюють кілька етапів творчого розвитку учнів початкової школи:

- I — підготовчо-установний;
- II — проєктивно-оцінний;
- III — художньо-творчий.

Кожен з них має свої особливості.

Підготовчо-установний етап

Пріоритетні напрями роботи на цьому етапі такі: ознайомлення з видами декоративно-ужиткового мистецтва та техніками створення виробів, сприймання творів мистецтва під час екскурсій, цілеспрямований аналіз об'єктів праці й визначення їхнього функціонального призначення, виконання підготовчих і тренувальних вправ, оволодіння практичними вміннями та навичками.

У предметно-перетворювальній діяльності учнів переважає домінування вчителя. Сприймання творів декоративно-ужиткового мистецтва відбувається під його керівництвом. Учні залучаються до творчого процесу, здійснюючи окремі найпростіші кроки відповідно до своїх знань і досвіду.

Проективно-оцінний етап

Даний етап передбачає формування художньо-технічного мислення, конструкторських умінь, опанування різними техніками виготовлення виробів, їх дизайнерською розробкою, визначення способу і послідовності виготовлення виробу, здійснення порівняльної характеристики творів декоративно-ужиткового мистецтва, формування оцінних суджень.

Сприймання творів декоративно-ужиткового мистецтва відбувається через колективне обговорення та художньо-естетичну оцінку виробів. Важливе завдання вчителя — створити атмосферу, сприятливу для спілкування й обміну думками про побачене.

Процес формування нових творчих умінь і навичок спонукає учнів переносити знайомі дії у незнайомі, нестандартні обставини. Таким чином формується творчий підхід до виконання практичних завдань, прийняття нестандартних рішень під час виготовлення виробу.

Учні виконують посилені завдання, які передбачають елементарну творчу діяльність. Відбувається вдосконалення умінь і навичок, набутих на попередньому етапі. Педагог допомагає дитині в оволодінні вміннями, необхідними для творчості, збагачує її досвід новими техніками і прийомами перетворювальної діяльності. Роль учителя поступово зменшується, натомість заохочується самостійна творча діяльність учнів.

Художньо-творчий етап

Знання й уміння, набуті раніше, дають учням змогу вільно і свідомо брати участь в індивідуальній та колективній творчості. Зміст цього етапу передбачає словесне формулювання творчих задумів у художній формі (твори-мініатюри, вірші, фрагменти казок, інсценізації тощо), використання графічних і кольорових засобів художньої виразності для розробки проектних макетів, моделей, композицій, які б ілюстрували словесно сформульовані творчі задуми.

Учні опановують художнє конструювання з пластичних матеріалів (ліплення, бісероплетіння, витинанку, паперову пластику, ниткографіку тощо),

Мам'яйка

Умови, що забезпечують ефективність дидактичної гри

- Цікава назва, тема, ігрові дії.
- Доступність учням за віком і рівнем складності.
- Наявність елементів змагання.
- Чітке формулювання правил.
- Емоційна підтримка гри педагогом.
- Модифікування гри при повторенні на наступних уроках (починається з несподіваної дії, нового ігрового зачину, ускладнюється тощо).

складають і розв'язують власні завдання творчого характеру, самостійно виконують декоративні композиції, творчо "прочитують" зміст творів декоративно-ужиткового мистецтва, розвивають уміння давати власну художньо-оцінну характеристику творам мистецтва.

Ігри творчого спрямування

Що у скрині?

Дидактичне завдання. Уточнювати знання дітей про властивості предметів, формувати навички ставити запитання задля дослідження незнайомої ситуації.

Ігрова дія. Дитина за допомогою запитань має визначити захований предмет.

Хід гри

Учитель ховає інструмент чи матеріал (ножиці, папір, тканину тощо) у скриньку. Пояснює, що відчинити замки скрині можна за допомогою ключів — запитань. Ключів є багато: розмір предмета, його форма, матеріал, з якого він виготовлений, призначення, здатність змінюватися, приналежність до певної групи предметів тощо. Учні мають навчитися користуватися цими ключами, аби відгадати, який предмет заховано у скрині. Вони по черзі ставлять запитання, висловлюють здогадки про вміст скрині. Педагог звертає увагу, чи немає протиріч між гіпотезами й отриманою інформацією.

Винахідники

Дидактичне завдання. Формувати вміння знаходити різні варіанти використання одного й того ж предмета, використовувати прийом переформулювання.

Ігрова дія. Дитина має назвати якнайбільше варіантів, де можна використати певний предмет.

Хід гри

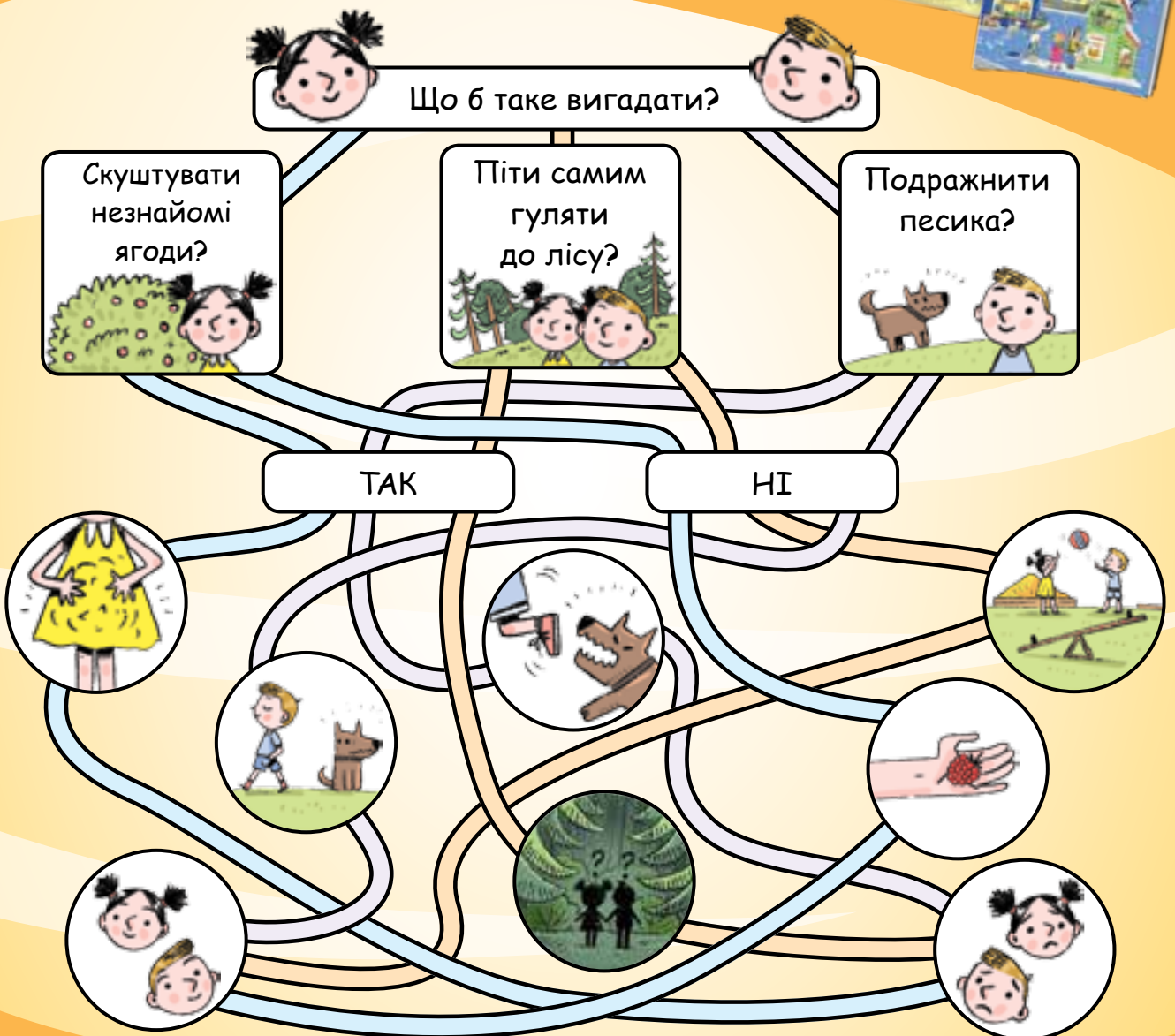
Ведучий обирає предмет (ножиці, молоток, лінійка, циркуль тощо) і просить одного або кількох учасників назвати якнайбільше варіантів, де цей предмет можна використати. Учитель наголошує, що у грі можна (і навіть необхідно) виходити за межі звичного застосування предметів і вигадувати щось

Цікаві комікси
та ігри для дітей –
щомісяця у журналі

ДЖМІЛЬ
Дослідження, Живопис, Музика і Література

- Допоможіть дітям пройти маршрут, уникнувши небезпек.

Читайте на сайті JMIL.COM.UA

Оформлюйте передплату на журнали "УПШ" та "Джміль"
Щомісяця отримуйте надійну методичну підтримку!